KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 11.10.2005
KOM(2005) 479 končno

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU IN EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU

o odzivu carinskih organov na najnovejše trende v ponarejanju in piratstvu

VSEBINA

1. **UVOD** 3

2. **OCENA – NARAŠČAJOČI PROBLEM** 4

2.1 Zasegi carinskih organov kažejo na naraščanje in raznolikost problema 4

2.2 Razlogi za veliko povečanje trgovine s ponaredki 5

2.3 Nove nevarnosti 6

3. **PRIPOROČILA – AKCIJSKI NAČRT ZA UČINKOVITI ODZIV CARINSKIH ORGANOV NA PONAREJANJE IN PIRATSTVO** 7

3.1 Naraščajoča zaščita na ravni Skupnosti 7

3.1.1 Zakonodaja 7

3.1.2 Izboljšanje operativne učinkovitosti 8

3.2 Izboljšanje partnerstva med carino in podjetji 10

3.3 Krepitev mednarodnega sodelovanja 12

4. **SKLEP** 15

1. UVOD

Zaradi industrializirane proizvodnje ponaredkov **so zdravje in varnost državljanov EU, njihova delovna mesta, konkurenčnost Skupnosti, trgovina in naložbe v raziskave in inovacije vse bolj ogroženi.**

To sporočilo je ocena sedanjega stanja na podlagi najnovejših izkušenj carinskih organov EU pri njihovem poskusu zajezitve pretoka ponaredkov v mednarodni trgovini. Predstavlja tudi več konkretnih pobud, ki skupaj oblikujejo akcijski načrt za izboljšanje izvajanja politike in zakonodaje proti ponarejanju, zlasti s carinskimi ukrepi.

Sporočilo podrobno navaja rast v tem prometu, kar dokazuje **1000-odstotno povečanje zasegov ponaredkov** carinskih organov EU med letoma 1998 in 2004. Kljub temu, da ti **zasegi znašajo več kot 100 milijonov izdelkov letno**[1], pomenijo samo vrh ledene gore ponaredkov. Poleg vpliva na delovna mesta, zdravje, varnost in konkurenčnost se velik del tega blaga proda na črnem trgu, kar pomeni velike izgube davčnih prihodkov. Industrija ponaredkov vodi tudi k nezakonitemu zaposlovanju, povezana pa naj bi bila z ilegalnimi migracijami ter transnacionalnim organiziranim kriminalom.

Ena najbolj skrb zbujajočih razsežnosti tega pojava je večje **tveganje, s katerim se soočajo državljani EU zaradi povečanja nevarnega ponarejenega blaga, kot so zdravila, avtomobilski deli in živila.** Pred dvajsetimi leti so študije kazale, da je bilo 7 od 10 podjetij, prizadetih zaradi ponarejanja, iz področja luksuznih izdelkov. **Leta 2004 je bilo na mejah Skupnosti zaseženih več kot 4,4 milijona ponarejenih živil in alkoholnih pijač** (povečanje za 196 % v primerjavi z letom poprej), pri čemer je bilo manj kot 2 % izdelkov, ki so jih zasegli carinski organi, luksuznih izdelkov.

Za bistveno zmanjšanje svetovne trgovine s piratskim in ponarejenim blagom ter boj proti transnacionalnim omrežjem, ki se ukvarjajo s tako trgovino, so potrebni protiukrepi na državni, skupnostni in mednarodni ravni.

Za boj proti ponarejanju in piratstvu je bilo sprejetih več pravnih instrumentov, obstajajo pa tudi že druge pomembne pobude in razvoj.

Na področju carine sta najpomembnejša predpisa Uredba Sveta (ES) št. 1383/2003 z dne 22. julija 2003[2] o carinskem ukrepanju zoper blago, glede katerega obstaja sum, da krši določene pravice intelektualne lastnine, in o ukrepih, ki jih je treba sprejeti zoper blago, glede katerega je ugotovljeno, da je kršilo take pravice, ter njen izvedbeni predpis, Uredba Komisije (ES) št. 1891/2004 z dne 21. oktobra 2004[3].

Na področju notranjega trga obstajajo Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004[4] o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (tako imenovana izvršilna direktiva) in nedavno sprejeti predlogi Komisije, namenjeni

---

1 Letni zasegi carinskih organov EU so ocenjeni na 1 do 2 milijardi EUR letno.
2 UL L 196, 2.8.2003.
3 UL L 328, 30.10.2004.
4 UL L 195, 2.6.2004.

krepitvi kazenskih ukrepov za boj proti ponarejanju[5]. Komisija je novembra 2004 sprejela tudi Strategijo za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v tretjih državah[6].

Vendar je, kakor je razloženo v oddelku 3 v nadaljevanju, mogoče za izboljšanje bitke proti ponarejanju in piratstvu na področju carin storiti več.

2. OCENA – NARAŠČAJOČI PROBLEM

2.1 Zasegi carinskih organov kažejo na naraščanje in raznolikost problema

V Davosu v Švici so leta 2003 svetovni voditelji s področja gospodarstva in predstavniki vlad pozvali k *„obsežnim svetovnim prizadevanjem za boj proti ponarejanju, ki po sedanjih ocenah znaša več kot 450 milijard dolarjev letno.“* Izboljšanje mejnih kontrol je bilo ocenjeno kot ključno.

Po podatkih iz študij OECD so ponaredki že leta 1998 pomenili 5 do 7 % svetovne trgovine. V istem letu so carinske uprave na zunanjih mejah EU zasegle približno 10 milijonov ponarejenih in piratskih izdelkov. V letu 2004 so carinski organi EU zasegli več kot 103 milijone ponarejenih izdelkov, kar je 1000-odstotno povečanje.

Medtem ko je dejanski obseg pojava ponarejanja zaradi njegove narave nemogoče natančno izračunati, je s pomočjo podrobnih statistik carinskih organov EU glede zasegov ponaredkov možno spremljanje sprememb v tem sektorju. Poročila, ki jih carinske uprave držav članic pošljejo Komisiji na podlagi Uredbe Komisije (ES) št. 1891/2004 z dne 21. oktobra 2004 o njihovem prestrezanju ponaredkov na mejah Skupnosti, zagotavljajo precej natančno podobo o spreminjajočih se vzorcih pri ponarejanju in piratstvu v mednarodni trgovini.

Omeniti je treba, da je naslednja ocena narave in obsega problema del letnega poročila Komisije, predvidenega v členu 23 Uredbe Sveta (ES) št. 1383/2003.

Priloga 1 vsebuje primerjalni povzetek podatkov za zadnja leta v svetovnem merilu. Ta povzetek navaja tako število zadržanih izdelkov kot število primerov, ki so jih obravnavali carinski organi[7].

Podrobna analiza statistike zasegov carinskih organov EU v zadnjih 5 letih kaže naslednje:

---

[5] Glej COM(2005) 276, „Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o kazenskih ukrepih za zagotavljanje uveljavljanja pravic intelektualne lastnine“ in „Predlog okvirnega sklepa Sveta za okrepitev kazenskega okvira za preprečevanje kršitev intelektualne lastnine“.

[6] UL C 129, 26.5.2005, str. 3.

[7] Podrobnosti so na voljo na spletni strani Generalnega direktorata za obdavčenje in carinsko unijo.

Količinske spremembe:

- **zasegi** so se v navedenem obdobju **povečali** za **1000 %**
- carinski organi zdaj zasežejo več kot **100 milijonov izdelkov** na leto
- glavno področje proizvodnje je **Azija**, zlasti **Kitajska**
- od leta 2003 do 2004 se je **število carinskih primerov** v zvezi s ponaredki več kot **podvojilo** in doseglo 22 000 primerov letno
- naraščajoče težave povezane s **potrebo po okolju prijaznem uničenju** velikih količin zaseženega blaga

Kakovostne spremembe

- veliko povečanje ponarejenega blaga, ki **je nevarno za zdravje in varnost**
- večina zaseženih izdelkov je zdaj **gospodinjskih**, medtem ko so bili prej večinoma luksuzni izdelki
- naraščajoče število **visoko razvitih tehničnih izdelkov**
- proizvodnja je **industrializirana**
- brez strokovnega tehničnega znanja je identifikacija zaradi visoke kakovosti ponaredkov pogosto otežena

Leta 2004 so bili poleg običajnih vrst proizvodov, ki jih zasegajo carinski organi (npr. luksuzni izdelki, cigarete, DVD-ji, CD-ji, tekstilni izdelki itd.), med zaseženimi ponarejenimi predmeti mineralna voda, marmelada, mobilni telefoni, kava, jabolka, kreme za obraz, rože, avtomobilski deli, pralni prašek, farmacevtski izdelki, britvice, zobna pasta in ščetke itd.

Kakovost teh ponaredkov je danes tako dobra – kopije utegnejo imeti dodatne zaščitne holograme, boljšo embalažo itd. kot originali – da postaja razlikovanje pravih in ponarejenih izdelkov za carinske organe in celo same imetnike pravic vse težje.

2.2 Razlogi za veliko povečanje trgovine s ponaredki

Razlogi za to eksplozijo izvirajo zlasti iz **visokih dobičkov in primerljivo majhnega tveganja**, zlasti z vidika kazni v nekaterih državah, ter iz splošne svetovne rasti industrijskih zmogljivosti za proizvodnjo visokokakovostnih izdelkov.

Dober primer so ponarejeni DVD-ji: dobiček je tu večji kot pri enaki teži mehke droge, medtem ko so kazni v primeru odkritja veliko milejše. Drugi dober primer so cigarete: če ponarejevalcu uspe vnesti eno pošiljko v 10 njegovih zabojnikov ponarejenih cigaret, bo donosnost njegove naložbe še vedno dobra. Ponarejanje v takem obsegu kriminalcem zagotavlja tudi koristno sredstvo za pranje prihodkov iz njihovih kriminalnih poslov.

Čedalje bolje razvite zmogljivosti industrijske proizvodnje v nekaterih državah (zlasti na Kitajskem) pomenijo veliko priložnost za ponarejevalsko industrijo. Zasegi ponarejenih delov računalnikov, brizgalnih kartuš, mobilnih telefonov in avtomobilskih delov so znak vse večje sposobnosti za ponarejanje katerega koli izdelka.

Tudi v primerih, ko so si države prizadevale zajeziti proizvodnjo (na primer z novimi zakoni), jih pri tem ovirajo težave pri nadzorovanju industrijskih panog, ki lahko hitro menjajo proizvodnjo in kjer utegnejo obstajati lokalne pomanjkljivosti pri izvajanju zakonov.

Ti trendi so se še dodatno okrepili zaradi **vedno večjega interesa organiziranega kriminala za udeležbo pri tem visokem dobičku.** Pošiljke pogosto ne vsebujejo le ponarejenih proizvodov, temveč tudi drugo nezakonito blago, na primer nedovoljene droge. Z dejavnostjo ponarejanja se povezujejo tudi teroristične skupine.

2.3 Nove nevarnosti

Ponarejanje in piratstvo v naših na znanju temelječih gospodarstvih veljata kot **nevarnost za naložbe in delovna mesta** ter sta škodljiva za kulturno dediščino mnogih držav.

Zaradi vse bolj industrializirane proizvodnje, povezane s krutimi ponarejevalci, pa se soočamo tudi z **resno ogroženostjo javnega zdravja in varnosti.**

Nedavni carinski zasegi nevarnega blaga vključujejo ponarejene farmacevtske izdelke, ki so pogosto na poti do najmanj razvitih področij. Zasežena ponarejena živila, pralni prašek in nevarne igrače so dodatni znak za to, da je treba okrepiti protiukrepe in zagotoviti učinkovito izvajanje zakonodaje.

Z rastjo industrializirane proizvodnje ponaredkov se povečuje tudi tveganje **velikih davčnih izgub** za vlade tako v proizvodnih kot potrošniških državah, saj ponarejevalci delujejo skoraj izključno na področju črne ekonomije. Samo v Združenem kraljestvu podjetja ocenjujejo letne izgube DDV zaradi ponaredkov na 2,5 milijarde EUR.

Nekateri ponaredki, ki so jih odkrili carinski organi, pomenijo nadaljnjo nevarnost za družbo: primeri vključujejo ponarejene potne liste, osebne izkaznice, poročne liste, vozniška dovoljenja itd., ki ogrožajo varnost ali se lahko uporabljajo kot podpora ilegalnim migracijam.

Vse bolj zaskrbljujoče je pretovarjanje, saj se goljufi z namenom prikritja porekla blaga izogibajo običajnim potem. V državah, ki pri carinskih organih veljajo kot države z majhnim tveganjem, na primer Japonska in ZDA, tveganje narašča zaradi tranzitnega prometa in prometa s pretovarjanjem ponaredkov. Pri enem od zasegov v letu 2004 se je izkazalo, da so ponarejeni avtomobilski deli vstopili v Skupnost iz ZDA, čeprav je bilo blago dejansko kitajskega porekla. Obstajajo tudi primeri, ko je Skupnost sama prikrila poreklo blaga (npr. ponarejena zdravila iz Azije pretovorjena skozi EU na poti v Afriko).

Vse večji problem pomeni prodaja preko interneta. Več kot 30 % poštnih zasegov carinskih organov v letu 2004 je bilo povezanih z internetom. Glede na majhne količine postaja uporaba preprostih in cenovno ugodnih postopkov za uničenje, ki so zdaj dovoljeni na podlagi člena 11 Uredbe Sveta (ES) št. 1383/2003, vse pomembnejša.

3. PRIPOROČILA – AKCIJSKI NAČRT ZA UČINKOVITI ODZIV CARINSKIH ORGANOV NA PONAREJANJE IN PIRATSTVO

Glavno vlogo carinskih organov pri zajezovanju mednarodnega pretoka ponarejenega blaga ponazarja dejstvo, da so ti organi odgovorni za približno 70 % zasegov ponarejenih proizvodov na svetu. Carinski organi so edini izvršilni organ, ki ima posebno nalogo v okviru Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Sporazum TRIPs) Svetovne trgovinske organizacije.

Kljub temu pa je jasno, da lahko carinski organi storijo še več. Za obvladovanje problema je potreben daljnosežnejši in bolj celovit pristop. Poleg zasegov se je treba posvetiti zlasti preiskavam, da se prekine proizvodnja, distribucija in prodaja ponarejenih predmetov. Sodelovanje z drugimi akterji je treba razširiti. Medtem ko se to sporočilo osredotoča predvsem na operativno sodelovanje, zlasti na sodelovanje podjetij in carinskih organov v tretjih državah, je pomembno upoštevati tudi potrebo po tesnem sodelovanju med organi kazenskega pregona.

Pomembno je, da vsak celovit pristop temelji na praktičnih ukrepih, ki jih je mogoče izvajati. Podjetja kažejo pripravljenost za podporo takim konkretnim carinskim pobudam.

Potrebni so ukrepi na 3 ključnih področjih: večja zaščita na ravni Skupnosti, izboljšanje partnerstva med carino in podjetji in krepitev mednarodnega sodelovanja[8]. Naslednje poglavje se ukvarja z navedenimi področji in zagotavlja vrsto priporočil. Če bi bil o tem dosežen dogovor na politični ravni, bi se iz njih oblikoval **akcijski načrt**, katerega izvajanje in učinek bi lahko spremljala in ovrednotila Komisija.

3.1 Naraščajoča zaščita na ravni Skupnosti

Nujno potrebna je okrepljena zaščita pred proizvodi, ki pomenijo tveganje za zdravje in varnost potrošnika EU (ponarejeni farmacevtski izdelki, avtomobilski deli, živila itd.) ali pri katerih obstaja možnost vključenosti organiziranega kriminala (cigarete, alkohol, DVD-ji itd.).

Za to je treba najprej izboljšati carinske kontrole uvoznega prometa s preiskavo ustreznosti obstoječih pravnih in operativnih ukrepov ter po potrebi s priporočanjem sprememb.

3.1.1 Zakonodaja

Carinski organi v Skupnosti imajo pristojnosti, ki bistveno presegajo minimalne kontrole uvoza, kakor jih določa Sporazum TRIPs, in lahko zadržijo sumljive ponaredke med uvozom, izvozom, tranzitom ali pretovarjanjem. Leta 2004 so carinski organi v Skupnosti približno 22 000 krat intervenirali tako, da so bili zaseženi ponaredki (leta 2003 se je to zgodilo 10 000 krat).

Na ravni Skupnosti si carinski organi od leta 1986 prizadevajo za preprečevanje kršitev pravic intelektualne lastnine v okviru različnih zakonodajnih instrumentov. Položaj se je bistveno spremenil z novo carinsko zakonodajo Skupnosti (Uredba Sveta (ES) št. 1383/2003), ki je

[8] Nekatere ukrepe je mogoče financirati v okviru programa Carina 2007.

začela veljati 1. julija 2004. Ta nova zakonodaja je uvedla kontrole v sektorjih, ki prej niso bili zajeti (kot so žlahtniteljske pravice, označba porekla in geografske označbe), poenostavljene postopke, znižanje poslovnih stroškov, državam članicam pa je zagotovila možnost odobritve uničenja ponarejenega blaga ob minimalni birokraciji.

Carinska zakonodaja EU na tem področju zdaj velja kot ena najmočnejših na svetu (Kitajska je nedavno sprejela novo zakonodajo podobne vrste), njen odraz pa je dejstvo, da carinske uprave držav članic zasežejo bistveno več ponarejenih predmetov kot drugje po svetu. S kontrolami celotnega pretoka blaga, zlasti med pretovarjanjem, carina ne ščiti samo EU, ampak tudi druge dele sveta, zlasti najmanj razvite države, ki so pogosto tarča goljufov (prim. podatke o ponarejenih zdravilih, kondomih in avtomobilskih delih, zaseženih na mejah EU na poti v Afriko).

Izpopolnitev zaščite pravic intelektualne lastnine za blago, s katerim poteka mednarodna trgovina, bo dopolnila podobna zaščita Skupnosti za ponaredke, izdelane in obdržane v Skupnosti, ko se bo leta 2006 izvajala izvršilna direktiva, sprejeta 2004. Ta direktiva, povezana s predlaganimi ukrepi na področju kazenskega prava za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine in boj proti kršitvam, bi zagotovila precej popolno oborožitev za spopad s tem problemom v Skupnosti.

Področje pravic intelektualne lastnine je področje, ki se hitro spreminja, zato morajo **zakonodajalci in podjetja sodelovati, da se zagotovi, da bo zakonodaja še naprej izpolnjevala sedanje in prihodnje zahteve** ter jo bo mogoče v primeru težav hitro prilagoditi.

V tej zvezi imajo podjetja še vedno dve posebni težavi. Gospodarski subjekti želijo, da bi države članice čim prej uvedle poenostavljene postopke za uničevanje, ki so zdaj dovoljeni po pravu Skupnosti, s čimer bi se znižali stroški tako podjetij kot javnih uprav. Drugo vprašanje je povezano z obstoječo možnostjo potnikov, da uvažajo majhne količine predmetov za osebno rabo, ki utegnejo biti ponarejeni. Podjetja se zavedajo, da carinski organi ne morejo obravnavati vsakega posameznega primera, vendar menijo, da daje zakonodaja napačne znake in zdi se, da s tem opravičuje ponarejanje. Nadaljnje zakonodajno vprašanje je povezano z določitvijo stroškov, kjer podjetja menijo, da bi moralo biti breme za prevaranta večje kot za imetnika pravice.

Glavni ukrepi:

Treba je obravnavati dve ključni vprašanji: pošiljke male vrednosti in poenostavljene postopke uničenja.

Ustanoviti je treba delovno skupino podjetij in carinskih organov, ki bi preučila, kako je mogoče v praksi izboljšati obravnavo teh vprašanj.

Ob upoštevanju razprave skupine bi Komisija poročala o potrebi po zakonodajnih spremembah ali drugih praktičnih predlogih za izboljšanje položaja.

Ciljni rok za sestanke skupine: konec 2005

Ciljni rok za poročilo: junij 2006

3.1.2 Izboljšanje operativne učinkovitosti

Še pomembnejša od posodobitve zakonodaje je **potreba po zagotovitvi dosledne in dovolj visoke stopnje operativne zmogljivosti**.

Carinski organi imajo dvojno vlogo olajševanja mednarodnih izmenjav ob uporabi kontrol za preprečevanje nezakonitega prometa blaga. V ta namen je treba z uporabo novih sredstev in tehnik še dodatno izboljšati kontrole.

V zadnjih letih je bilo veliko operativnih pobud, ki so dale dobre rezultate v smislu povečanja zasegov ponarejenega blaga s strani carinskih organov.

Za povečanje sodelovanja je zelo dobrodošla uporaba operativnih seminarjev za povezovanje carine in podjetij ter skupno preučitev nedavnega razvoja in izmenjavo informacij o izvrševanju. Podobno so tudi izmenjava operativnih uradnikov in skupne operacije med državami članicami bistveni koraki k intenzivnemu izvršilnemu sodelovanju.

Te ukrepe je treba razvijati naprej in jih združiti v **novem načrtu operativnih kontrol** na podlagi pristopa Skupnosti k obvladovanju tveganja in uporabi strokovnega znanja in izkušenj držav članic za razširjanje najboljših praks v Skupnosti in zunaj nje.

Eden ključnih problemov je, kako s sedanjega položaja, ko zasegi naraščajo, vendar ni storjeno dovolj, da bi preiskali in prekinili proizvodna distribucijska omrežja, priti k položaju, kjer bo obravnavana srž problema.

Glavni ukrepi:

1. Večja uporaba obvladovanja tveganja

Glede na zadnjo spremembo Carinskega zakonika Skupnosti[9], s katero je več poudarka namenjenega obvladovanju tveganja Skupnosti, je sektor ponarejanja dober kandidat za začetek poskusnega izvajanja pristopa Skupnosti. Najprej je treba dopolniti posebni **vodnik za obvladovanje tveganja pri boju proti ponarejanju**.

Vodnik je treba uporabljati v praksi. To bi bilo izvedljivo z razdeljevanjem vodnika središčem za obvladovanje tveganja in s pomočjo izmenjave izkušenj s tveganji med zaprtimi skupinami uporabnikov, v katerih so samo strokovnjaki za ponarejanje. To bi omogočilo izmenjavo informacij o tveganjih med strokovnjaki preko novega sistema za obvladovanje tveganj Skupnosti v realnem času[10]

Ciljni rok za vodnik za obvladovanje tveganj: januar 2006

Ciljni rok za oblikovanje zaprtih skupin uporabnikov za izmenjavo informacij o tveganju: januar 2006

2. Ustanovitev projektne skupine carinskih organov držav članic za izboljšanje nadzora ponarejanja

Takšna projektna skupina[10] bi bila sestavljena iz carinskih strokovnjakov iz držav članic, ki se ukvarjajo z bojem proti ponarejanju in sodelujejo s strokovnjaki iz drugih držav članic, zlasti s

[9] Uredba (ES) 648/2005, UL L 117, 4.5.2005, stran 13.

[10] Vzpostavljen v okviru programa Carina 2007.

spremljanjem položaja in zagotavljanjem kratkoročne pomoči preko izmenjave strokovnega znanja in praktičnih izkušenj. Če je primerno, bi se v to delo vključila tudi podjetja.

Ciljni rok za prve ukrepe: oktober 2005

3. Skupne operativne kontrole

Ciljno naravnane skupne carinske akcije ali regionalne akcije v zvezi s ponarejanjem je po potrebi treba izvajati ob usklajevanju in podpori Komisije. To bi zajemalo posebne ukrepe za ciljne kontrole v omejenem časovnem obdobju o določenih vprašanjih v zvezi s ponarejanjem (področja ali blago z velikim tveganjem).

Po potrebi bi bilo treba k sodelovanju v takih skupnih carinskih akcijah povabiti nekatere tretje države, za katere je začel veljati skupni sporazum (ali protokol) o vzajemni upravni pomoči na področju carin.

Ciljni rok: v teku 2006

4. Operativni seminarji za carinske organe/podjetja

Ti seminarji so bili v preteklosti izjemno uspešni. Zaradi bolj osredotočenih kontrol se je po vsakem dogodku povečalo število zasegov. Razširili so tudi sodelovanje med različnimi nacionalnimi organi in različnimi akterji. Prireditve se ustrezno dopolnijo z usposabljanji, primerjalno analizo in izmenjavami.

Ciljni rok: v teku

5. Uporaba carinskih laboratorijev

O večini odkritih nevarnih proizvodov je na voljo malo informacij, treba je preučiti možnost uporabe carinskih ali drugih vladnih laboratorijev za preskušanje nevarnih ponarejenih proizvodov. Majhna študijska skupina[11] strokovnjakov držav članic mora poročati o koristih in izvedljivosti takega ukrepa (vključno s stroški).

Ciljni rok: v teku 2006

6. Carinski informacijski sistem

V boju proti piratstvu in ponarejanju je treba spodbujati tudi čim boljšo uporabo Carinskega informacijskega sistema Evropske unije (CIS), ki nacionalnim carinskim organom držav članic omogoča izmenjavo, iskanje in razširjanje informacij o tihotapskih dejavnostih in prošnjah za ukrepe (opažanje, poročanje, prikrito evidentiranje ali posebna preverjanja).

Učinek kontrol bo tako večji, sistem pa bo pripomogel zlasti k onemogočanju distribucijskih omrežij z zagotavljanjem možnosti, da se v primeru zadržanja sumljivih pošiljk v eni od držav članic z namenom preprečitve tega prometa sprejmejo posebni ukrepi (opažanje, poročanje, prikrito evidentiranje ali posebna preverjanja) v drugih državah članicah. To bi utegnilo biti posebej pomembno za naraščajoči promet preko interneta.

Zatekanje k Uredbi Sveta (ES) št. 515/97 z dne 13. marca 1997 o medsebojni pomoči med upravnimi organi držav članic in o sodelovanju med njimi in Komisijo zaradi zagotavljanja pravilnega izvajanja carinske in kmetijske zakonodaje v tej zvezi bo pomembno za okrepitev vzajemne pomoči med državami članicami ter med državami članicami in Komisijo.

[11] Vzpostavljen v okviru programa Carina 2007.

Ciljni rok: v teku 2006

3.2 Izboljšanje partnerstva med carino in podjetji

Pomembno je opozoriti na to, da se ponarejeno blago obravnava drugače kot drugo blago, s katerim se ukvarjajo splošne carinske kontrole. Carinski organi blaga ne zasežejo neposredno, temveč ga običajno zadržijo, tako da se podjetjem zagotovi možnost ustreznega ukrepanja pri pristojnih organih. V ta namen podjetje s posebno vlogo najprej zaprosi carinski organ za ukrepanje. Vključevanje podjetij je potrebno, saj imajo samo imetniki pravic strokovno tehnično znanje, potrebno za razločevanje sedanjih visokokakovostnih ponaredkov od originalnih izdelkov. Podjetja so tudi odgovorna, če se zadržijo pošiljke brez potrebnih dokazil.

Zato je za zagotavljanje učinkovitega carinskega ukrepanje nujno potrebno polno sodelovanje podjetij.

Nadzorni organi morajo intenzivneje sodelovati s podjetji, ta pa morajo zagotoviti zadostne informacije za zaščito svojih pravic. Podjetja se morajo potruditi zlasti za oddajo vlog za ukrepanje pri carinskih organih,[12] brez česar carinski organi nimajo velikih možnosti za učinkovito pomoč imetnikom pravic.

Bistvenega pomena je tudi izboljšanje zgodnje izmenjave informacij med podjetji in carinskimi organi. Vendar je pomembno zagotoviti, da se javna finančna sredstva ne porabljajo za razvijanje visoko razvitih ali dragih sistemov za izmenjavo informacij (ki bi lahko bili za operativne carinske uradnike nekoristni), ki bi jih lahko ceneje in bolj učinkovito razvila podjetja, zlasti ko gre za tekoče posodabljanje sistemov.

V tej zvezi bi bilo mogoče predvideti praktično in stroškovno učinkovito rešitev v obliki **elektronskega informacijskega sistema pravic intelektualne lastnine EU**, ki bi združeval obstoječa orodja za izmenjavo informacij carinskih organov o tveganjih z možnostjo carinskih organov za dostopanje do različnih posebnih zbirk podatkov o intelektualni lastnini (na primer Urad za usklajevanje na notranjem trgu – UUNT). Tako bi se prihranila sredstva in izboljšala kontrola, saj bi bilo carinskim organom omogočeno identificiranje in vzpostavljanje stikov z imetniki pravic, ko bi bilo na meji opaženo sumljivo blago.

Glavni ukrepi:

1. Podjetja bi morala imeti bolj proaktiven pristop

Spodbujanje podjetij, zlasti malih in srednje velikih, k oddaji vlog za ukrepanje pri carinskih organih.

Številna podjetja (npr. Mercedes, LVMH, Panasonic, Gillette, Nike, Lacoste in BIC) so pripravila kratka navodila za carinske organe. Tak pristop je treba podpirati z rednimi izmenjavami informacij med carino in podjetji o novih področjih, kjer se pojavljajo težave.

[12] Ta postopek je predviden v zakonodaji Skupnosti in zagotavlja carinskim organom pristojnosti in informacije za zajezovanje sumljivih ponaredkov.

Ciljni rok: v teku

2. Razširjanje partnerstva med carino in podjetji

Podpisovanje memorandumov o soglasju z glavnimi predstavniki velikih trgovskih podjetij, letalskimi družbami, ladjarskimi, kurirskimi družbami itd. bi spodbudilo sodelovanje in izboljšalo kontrole preko boljše izmenjave informacij in širše osveščenosti o tveganjih, ki jih prinaša promet s ponaredki.

Ciljni rok: v teku 2006

3. Izboljšanje stikov med carinskimi organi in imetniki pravic

Carinski organi v primeru pošiljke ponarejenega blaga ne morejo na preprost način ugotoviti, kdo je imetnik pravic. Težave, ki jih imajo mala in srednje velika podjetja pri oddaji vlog za carinske ukrepe v 25 državah članicah, ta problem še dodatno povečujejo. Informacijski sistem pravic intelektualne lastnine EU, ki bi povezoval možnosti, ki jih ponujajo sistemi carine Skupnosti za obvladovanje tveganj carinskim organom pri izmenjavi informacij o tveganjih na področju ponarejanja, z možnostjo carinskih organov za dostop do seznama podjetij, ključnih proizvodov in stikov preko interneta, bi carinske organe spodbudil k ukrepanju in omogočil več podjetjem koriščenje carinske zaščite.

Za pripravo podlage za tak sistem bi bilo treba oblikovati delovno skupino carinskih organov in podjetij.

Ciljni rok: sestanki v drugi polovici 2005. Osnovni sistem bo vzpostavljen konec leta 2006.

4. Hitri informacijski sistem za podjetja

Treba je oblikovati sistem, ki bo podjetjem omogočal zagotavljanje informacij o nujnih primerih. To je zlasti težavno za mala in srednje velika podjetja. Obstoj osrednjega **elektronskega poštnega predala**, ki bi ga nadzoroval strokovnjak s področja preprečevanja ponarejanja, bi omogočil preverjanje teh vlog in njihovo pošiljanje preko sistema Skupnosti za obvladovanje tveganja strokovnjakom za področje ponarejanja v državah članicah, pa tudi večjim pristaniščem/letališčem/kopenskim mejnim prehodom. Ta postopek bi potekal v realnem času.

Ciljni rok: 2006

5. Posebni ukrepi v občutljivih poslovnih sektorjih

Posebne pobude je treba sprejeti v sektorjih z visokim tveganjem za javno zdravje (farmacevtski izdelki, igrače itd.), pa tudi v sektorjih, kjer so davčne izgube posebno visoke.

Ciljni rok: v teku

6. Osveščanje in obveščanje javnosti

Osveščanje tako podjetij o carinskih ukrepih kot javnosti o nevarnosti za zdravje, delovna mesta in družbo v celoti je izredno pomembno. Izvajalo bi se lahko preko kampanj na glavnih mejnih točkah (zlasti mednarodnih letališčih), z javnimi predstavitvami, razstavami v carinskih muzejih ali razširjanjem informacij potrošnikom itd.

Ciljni rok: v teku

3.3 Krepitev mednarodnega sodelovanja

Poleg okrepitve kontrol EU glede uvoženih ponaredkov, ki pa bo vedno samo sredstvo za zaseganje pošiljk ali obravnavo posameznih področij kriminala, je treba ukrepati v žarišču problema, in sicer vsaj zajeziti izvoz ponarejenega blaga ter ustaviti proizvodnjo, kjer je to mogoče. Za to je potrebno mednarodno sodelovanje.

Minimalni standardi TRIPs glede zaščite pravic intelektualne lastnine sicer določajo carinski nadzor, vendar pa izkušnje carinskih organov EU kažejo, da je treba storiti več.

Eden najboljših načinov za zajezitev blaga, preden zapusti državo proizvodnje (vključno s preprečitvijo uporabe varnih regij, kot so EU, Japonska in ZDA, ki bi jih trgovci s ponarejenim blagom lahko uporabili za prikritje dejanskega porekla blaga) je uvedba **obsežnih kontrol izvoza in pretovarjanja**.

Prav tako je pomembno zagotoviti, da se bodo sporazumi o carinskem sodelovanju (ali protokoli v širših mednarodnih sporazumih), ki omogočajo tesno sodelovanje s partnerskimi upravami in zagotavljajo primerno pravno kritje za dvostranske ukrepe, uporabljali v polni meri in bodo razširjeni tako, da bodo zajemali regije z znatno proizvodnjo. V zvezi s tem je posebno pomemben podpis sporazuma o carinskem sodelovanju s Kitajsko (ki je odgovorna za večino vseh ponaredkov, ki jih zasežejo carinski organi EU) aprila 2005.

Glavni ukrepi:

1. Razširitev sporazuma TRIPs STO

Naraščanje števila zasegov ponaredkov med carinskim pretovarjanjem že nekaj časa kaže na to, da bi bilo treba preučiti možnost razširitve člena 51 Sporazuma TRIPs[13]. To bi vključevalo razširitev sedanje obveznosti držav za uporabo carinskih kontrol uvoza pri ponarejanju na kontrole izvoza, tranzita in prometa s pretovarjanjem[14]. V primernem času bi lahko tudi razmislili o razširitvi obsega člena 51 z vključitvijo kršitev nekaterih drugih pravic intelektualne lastnine.

Ciljni rok: odvisno od pogajanj STO

2. Sodelovanje s Svetovno carinsko organizacijo (SCO), Europolom in Interpolom

Veliko pridobljenih novih spoznanj o obvladovanju tveganja na ravni Skupnosti in uporabi statistike zasegov bi lahko bilo svetovnega pomena. Tesno, dejavno sodelovanje z najbolj vpletenimi mednarodnimi izvršilnimi organi, kot so Svetovna carinska organizacija, Europol in Interpol bi se

---

[13] Člen 51 TRIPs se glasi: „Sprostitev blaga, ki jo začasno prekinejo carinski organi“ V skladu s spodaj navedenimi določbami članice sprejmejo postopke, ki bodo imetniku pravice, ki utemeljeno sumi, da lahko pride do uvoza blaga s ponarejeno znamko ali piratskega avtorskega blaga, omogočili, da vloži pisno zahtevo pri pristojnih upravnih ali sodnih organih za začasno prekinitev sprostitve takega blaga v prosto kroženje. Članice lahko omogočijo tako zahtevo tudi za druge vrste blaga, ki pomenijo še druge kršitve pravic intelektualne lastnine, pod pogojem, da upoštevajo določbe tega poglavja. Članice lahko pri carinskih organih poskrbijo tudi za ustrezne postopke v zvezi z začasno prekinitvijo sprostitve spornega blaga, ki je namenjeno izvozu z njihovega območja.

[14] Komisija je to vprašanje že predstavila pred Svetom za TRIPs junija 2005, ko je predstavila sporočilo o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, kjer je v poglavju, ki opisuje pričakovane rezultate, navedeno, da "morajo biti med vprašanji, ki zahtevajo posebno pozornost Sveta za TRIPs carinski ukrepi in njihova dosegljivost za izvoz in tranzit“ (odst. 26 Sporočila Komisije IP/C/W/448).

lahko uporabljalo tako za dojemanje mednarodnih trendov kot za pomoč pri praktičnem razširjanju praktičnega pristopa EU do širše javnosti. Razširjanje strokovnega znanja in izkušenj EU na področju obvladovanja tveganj v tem sektorju bi bilo za zainteresirane stranke posebno koristno.

Ciljni rok: 2005/2006

3. Dvostranski dogovori

Za obravnavo ponarejanja na ključnih področjih težav je treba praktično orodje (vodnik o obvladovanju tveganja, statistika, analiza trendov itd.), razvito v EU, deliti s trgovinskimi partnerji EU. Sporazumi o carinskem sodelovanju in sporazumi o partnerstvu in sodelovanju z elementom vzajemne pomoči določajo pravno podlago za sodelovanje in izmenjavo informacij.

Primeri takega sodelovanja vključujejo usposabljanje, izmenjavo uradnikov, delitev strokovnega znanja in izkušenj ter najnovejših informacij o trendih.

Treba je predvideti sporazum o carinskem sodelovanju z državami ali organizacijami, kot so Indija, Japonska, članice ASEAN[15], Mercosur in Pakistan, pogajanja o nekaterih takih sporazumih pa že potekajo.

Poleg tega si bo Komisija prizadevala v poglavje o pravicah intelektualne lastnine prihodnjih dvostranskih sporazumov vključiti obveznost pogodbenic do carinskih kontrol ne le za uvoz, temveč tudi za izvoz, tranzit in pretovarjanje blaga, ki krši nekatere pravice intelektualne lastnine.

Ciljni rok: v teku

4. Posebni ukrepi v zvezi s Kitajsko

Pri večini zasegov ponaredkov, ki jih opravijo carinski organi EU, gre za izvoz iz Kitajske, glede na stopnjo razvoja Kitajske pa je verjetno hitro povečanje takih zasegov. Kitajska je zanimiva tudi iz drugih carinskih razlogov (za Evropo je znani vir predhodnih sestavin za proizvodnjo ekstazija , nevarnih živil, izdelkov za ognjemete itd.). Kitajska je na področju boja proti ponarejanju sprejela strogo carinsko zakonodajo, za spodbujanje zakonite trgovine in zajezitev cvetočega prometa s ponaredki pa bo potrebno sodelovanje. Nedavno sklenjeni sporazum med ES in Kitajsko zagotavlja pravni okvir za okrepljeno sodelovanje.

Poleg izmenjav uradnikov ter strokovnega in tehničnega znanja bi bil posebni informacijski sistem, preko katerega bi EU in Kitajska lahko izmenjavali informacije v podporo zajezitvi nezakonitega prometa in ustavitvi proizvodnje, pomemben praktični korak k zmanjševanju mednarodnega pretoka ponaredkov. Če bi se ta pristop izkazal kot uspešen, bi se lahko razširil na druge ključne trgovinske partnerje.

Ciljni rok: 2006

5. Mednarodni partnerji za obsežne ukrepe

Iz zadnje deklaracije, sprejete na vrhu EU/ZDA, je razviden jasni namen ZDA in EU za sodelovanje v boju proti ponarejanju in piratstvu. Izvajanje takega sodelovanja v praksi pomeni pospeševanje izmenjave carinskega strokovnega znanja in informacij na podlagi obstoječega sporazuma o carinskem sodelovanju med ES in ZDA. Zaželeno bi bilo tudi preučiti možnosti sodelovanje EU z drugimi partnerji.

[15] Združenje držav jugovzhodne Azije (ASEAN).

Ciljni rok: 2005/2006

6. Namestitev carinskih uradnikov v glavnih državah porekla

Zaradi ravni ponarejanja in potrebe po ustavitvi proizvodnje, od koder izvira, postaja nameščanje carinskih strokovnjakov na področju boja proti ponarejanju v ključnih regijah, na primer azijski, vse bolj stroškovno učinkovita naložba. Z neposrednim vmesnikom med carinskimi organi bi lahko dosegli boljše rezultate na podlagi skupnih izkušenj in razumevanja. To točko morajo preučiti Komisija in države članice.

Ciljni rok: 2006 in naprej

4. SKLEP

Hitro naraščanje števila zasegov carinskih organov EU kaže na to, da je ponarejanje nevaren in naraščajoč pojav. Za boj proti temu pojavu so potrebni politična podpora in konkretni ukrepi za zaščito EU in njenih državljanov pred nepošteno trgovino in nevarnimi proizvodi.

Zaradi naraščanja mednarodne trgovine, zlasti iz azijske regije, kjer je rast proizvodnje na Kitajskem posebno velika, je EU soočena z možnim plazom vse bolj kakovostnega ponarejenega blaga. Trgovina s tovrstnim blagom združuje izjemno velike dobičke z razmeroma majhnim tveganjem, zato je posebej zanimiva za kriminalne združbe in celo teroriste. Če EU ne bo ukrepala odločno, hitro in primerno, bo za učinkovito odpravo te velike nevarnosti za delovna mesta, zdravje in varno družbo v EU kmalu prepozno.

Hitro izvajanje sklopa priporočil iz oddelka 3 tega priporočila bi zelo okrepilo kontrole v zvezi s ponarejanjem, ki jih izvajajo carinski organi Skupnosti, ter izboljšalo skupna prizadevanja za boj proti tej svetovni nevarnosti.

Glede na pereč in naraščajoč problem, s katerim se soočamo, je to priporočilo usmerjeno v glavna področja, ki zahtevajo takojšnjo pozornost. Vendar pa je treba, kjer je primerno, izvajati dodatne ukrepe (vključno z razširjanjem informacij o carinskih ukrepih vsem prosilcem za blagovne znamke Skupnosti, možno uporabo carinskega strokovnega znanja za pomoč pri kontrolah po naključnem izboru znotraj Skupnosti in z razširjenim sodelovanjem z Uradom za usklajevanje na notranjem trgu – UUNT).

Predlagani akcijski načrt je realističen: ob potrebni politični podpori je mogoče večino predlaganih ukrepov v bližnji prihodnosti tudi uresničiti.

* * *

PRILOGA

Ponarejeni proizvodi, ki so jih zasegli carinski organi

– Razčlenitev po številu registriranih primerov in zaseženih izdelkov po vrsti proizvoda – EU 2004

– Razvoj števila izdelkov, zaseženih med 1998 in 2004

– Razvoj števila zahtev za ukrepanje, ki so jih prejeli carinski organi (2000–2004)

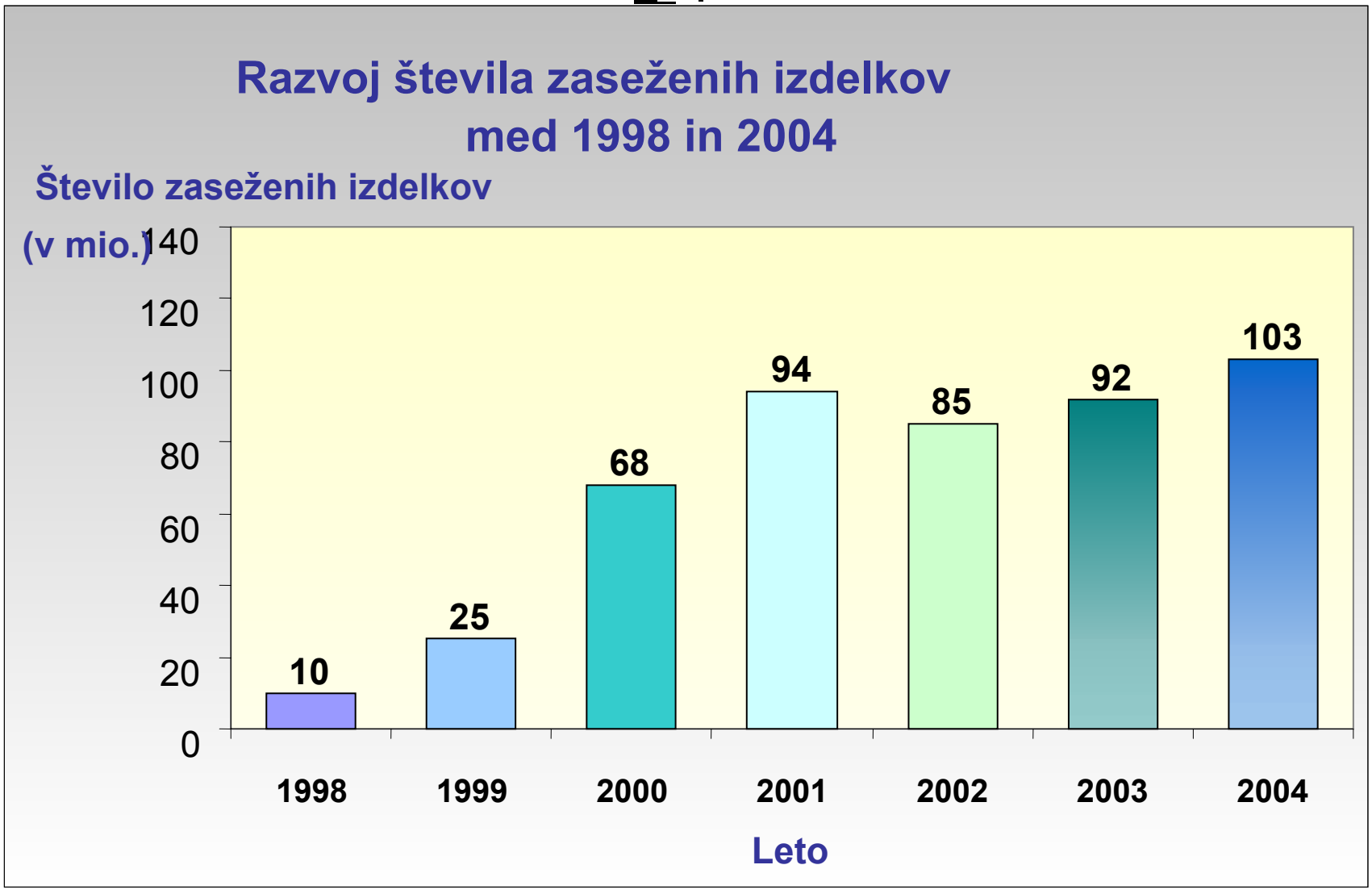
– Odstotek izdelkov, zaseženih v letu 2003 po izvorni državi

– Odstotek carinskih primerov po izvornih državah v letu 2003

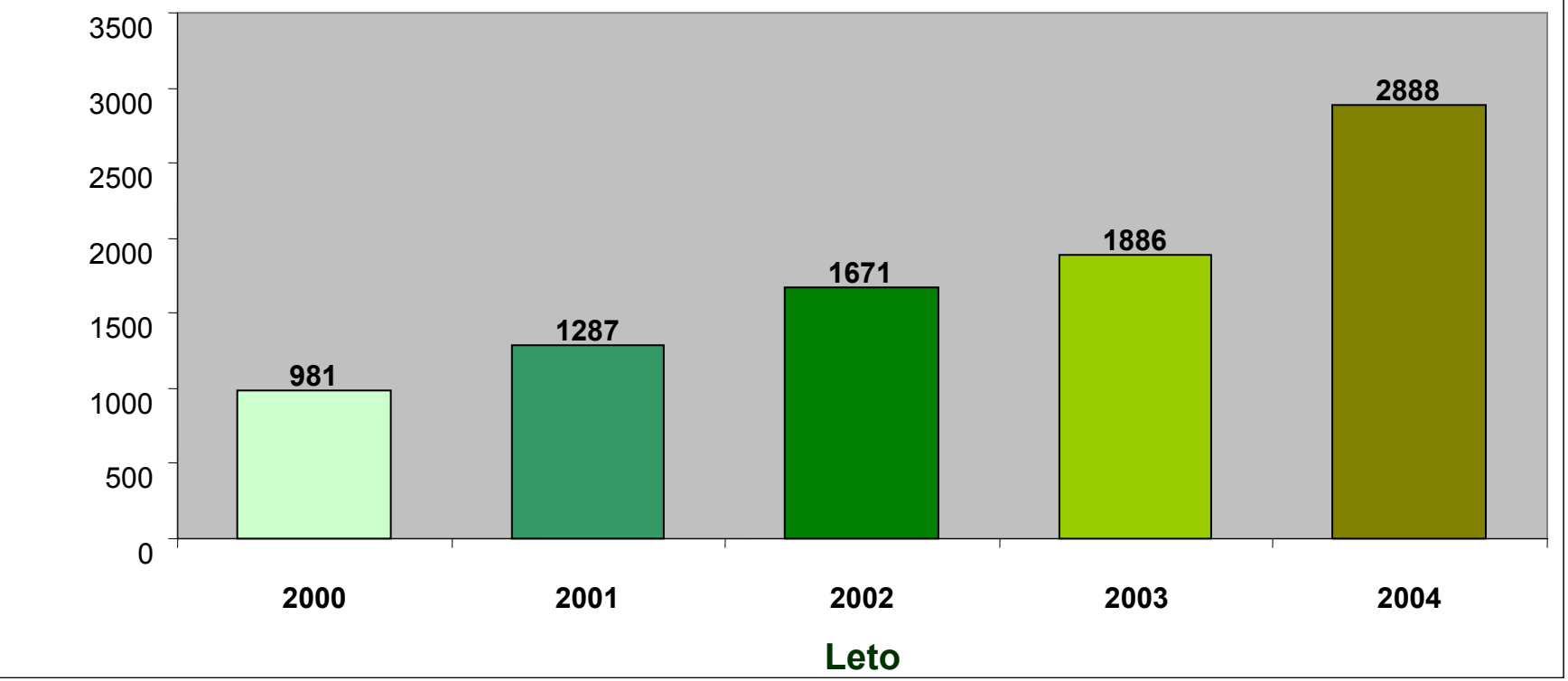
EU - 2004

Razčlenitev po številu registriranih primerov in zaseženih izdelkov po vrstah proizvoda

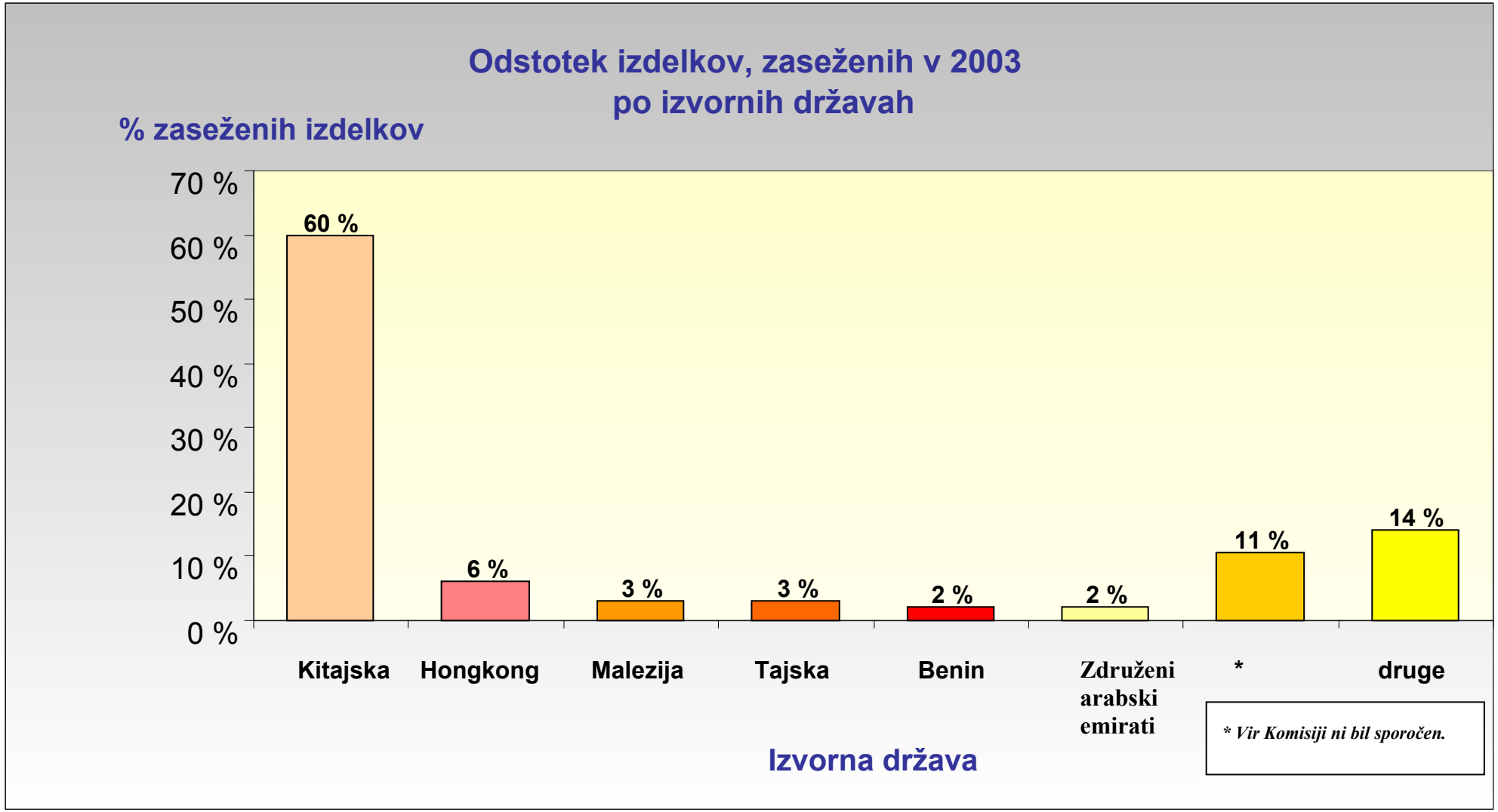
Vrsta proizvoda	Število primerov, registriranih pri carinskih organih	%	Število zaseženih izdelkov	%	Primerjava števila izdelkov med 2003 in 2004
Živila, alkoholne in druge pijače	**52**	**0,5**	**4,5 milijona**	**4**	**+ 196 %**
Parfumi in kozmetika	**214**	**1**	**1 milijon**	**1**	**- 22 %**
Oblačila in dodatki	**13 958**	**62**	**8 milijonov**	**8**	**+ 102 %**
Športni izdelki	3 906	17	1 milijon	1	+ 140 %
b) Druga oblačila (konfekcijska, …)	4 704	21	2 milijona	2	+ 26 %
c) Oblačilni dodatki (torbe, sončna očala …)	5 348	24	5 milijonov	5	+ 146 %
Električna oprema	**848**	**4**	**4 milijoni**	**4**	**+ 712 %**
Računalniška oprema (računalniki, zasloni …)	**125**	**1**	**1 milijon**	**1**	**+ 900 %**
CD (avdio, igre, programska oprema, DVD-ji itd.)	**2 781**	**12,5**	**18 milijonov**	**18**	**- 57 %**
Ure in nakit	**2 230**	**10**	**0,5 milijona**	**1**	**- 20 %**
Igrače in igre	**516**	**2**	**18 milijonov**	**17**	**+ 46 %**
Drugo blago	**1 347**	**6**	**10 milijonov**	**6**	**+ 58 %**
Cigarete	**313**	**1**	**38 milijonov**	**40**	**+ 14 %**
EU SKUPAJ	**22 384**	**100**	**103 milijoni**	**100**	**+ 12 %**

Razvoj števila zaseženih izdelkov
med 1998 in 2004
Število zaseženih izdelkov
(v mio.)
140
120
100
80
60
40
20
0
10
25
68
94
85
92
103
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
Leto

Razvoj števila zahtev za ukrepanje, ki so jih prejeli carinski organi med 2000 in 2004

OPOMBA: Z oddajo zahteve za ukrepanje imetnik pravice zaprosi carinske organe za kontrolo kakršnega koli blaga, pri katerem obstaja sum kršitve njihovih pravic intelektualne lastnine.

Odstotek izdelkov, zaseženih v 2003
po izvornih državah
% zaseženih izdelkov
70 %
60 %
50 %
40 %
30 %
20 %
10 %
0 %
60 %
6 %
3 %
3 %
2 %
2 %
11 %
14 %
Kitajska
Hongkong
Malezija
Tajska
Benin
Združeni arabski emirati
*
druge
Izvorna država
* Vir Komisiji ni bil sporočen.

Odstotek carinskih primerov po izvornih državah v 2003

